

Titel: Øieblikket Nr. 9

Citation: "Øieblikket Nr. 9", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi9-kom-shoot-id55b50e4c-d340-4808-bd4a-54d7fe07c35c.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **24 septbr. 1855** : se tekstredigeringen, s. 569.

I trykt udgave: Bind 13 side 371 linje 12

◀ **Den 31 Mai 1855** : Artiklen, der således dateres ml. færdiggørelsen af *Øieblikket* nr. 1 (24. maj) og *Øieblikket* nr. 2 (4. juni), er formentlig foranlediget af de seneste bladartikler mod SK (373,13).

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 2

◀ **Personlighed** : person, skikkelse.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 4

◀ **som først var ordriig nok, saa længe det gjaldt om dette Nemme ... ved Grav-Declamationer** : SKs angreb på biskop Mynster (260,11) og det, at han først angreb Mynster, da denne var død, vakte fortørnelse hos mange. De fleste aviser bragte kritik af SK for denne talen ondt om en afdød. – **Fruentimmer**: kvinder.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 7

◀ **som derpaa, da Sagen blev Alvor ... iagttag den dybeste Taushed** : sigter formentlig til perioden fra og med SKs fornyede angreb i slutningen af marts 1855, hvor han går hårdere til værks. Fra og med bladartiklen »Er dette christelig Gudsdyrkelse eller er det at holde Gud for Nar?« i *Fædrelandet*, nr. 68, den 21. marts 1855, indfører han det ofte gentagne omkvæd, at præsterne er bundet til et løfte. Se *Hvad Christus dømmes om officiel Christendom*, s. 5, i SKS 13, 174f. Efter SKs massive kampagne faldt antallet af indlæg mod ham betydeligt, men de ophørte ikke; dog tav biskop Martensen (196,17). – **iagttag**: udviste.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 10

◀ **med Sandhedsvidners Mod** : sarkastisk hentydning til biskop Martensen (136,10).

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 11

◀ **i Skjulthed maaskee desto snaksommere** : Efter alt at dømme var SKs optræden et stort samtaleemne i tiden, hvilket i almindelighed bevidnes af de mange bevarede dagbøger og brevkorrespondancer fra perioden, hvoraf noget findes optrykt i Bruce H. Kirmmse *Søren Kierkegaard truffet. Et liv set af hans samtidige*, Kbh. 1996.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 11

◀ **Angrebet paa mig ... den dræbende Spidse (Pointe) i dette Angreb, at jeg hedder: Søren** : *Kjøbenhavnsposten*, der var redigeret af J.P.M. Grüne, bragte en række polemiske og satiriske artikler mod SK – alle anonyme og oftest polemiske, fx hånedigtet »Søren Kierkegaard (v. 'Fædrel. Nr. 295)« af '1127' i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 299, den 23. dec. 1854; en svada af 'æsculap' i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 300, den 24. dec. 1854; og den kritiske leder i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 109, den 12. maj (274,10). Disse artikler synes at nå en slags kulmination i artiklen »Nr. 120 af 'Fædrelandet' 1855« af '2 p p.' i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 120, den 30. maj 1855, hvor det hedder: »Skjøndt den Første [dvs. SK] ved sin senere Tids Færd, ved sine forskruede Læresætninger, ved sin taktløse og harmfulde Skrivemaade, ved sine plumpe og platte Indfatninger af det Helligste og Høieste, ved sine paa Misundelse over sin Modstanders Stilling, Indflydelse og Indkomster hentydende Insinuationer, ved sin overalt fremtrædende Forfængelighed af at have naaet al christelig Indsigts og al kritisk Dybsinds phænomeniske Tinde, har bragt Almeenheden, hos hvem han gisper efter en Martyrs eller dog en Særlings Celebritet (coute qui coute [fr. koste, hvad det vil]), til at see ham snarest paa en Helbredsreise 4 Mile fra Staden, har han dog førend Afreisen, i Fortvivlelse over at Ingen, selv ikke hans Modstander, vil tage Notits af disse Galskaber, den Dristighed at kalde dennes Taushed uchristelig, latterlig, dum og foragtelig m. m. Dette røber jo hos ham Mangel paa simpel Indsigt i, hvad alle Andre indsee, nemlig at Biskoppen netop, ved at tie til hans Gallimathias, vinder ligesaameget, som han ved hver ny Udgydelse taber, og at han, ved at udskjelde, haane, forfølge og kaste Skarn paa Biskoppen, netop bevirker, at denne bliver det, som han anseer for den christelige Tjeners største Lykke, medens han selv stiger ned til Pharisæerens, den Skriftkloges og Korsfæsterens lave og bedrøvelige Rolle. Stakkels elendige Søren! Skulde du ende saaledes?« s. 786. I *Flyveposten*, der blev redigeret af J. Davidsen (407,21) og G. Siesby (407,22), og som – i lighed med *Kjøbenhavnsposten* – stod i stærk opposition til *Fædrelandet*, bragtes også løbende kritiske og polemiske ledere og artikler mod SK, fx den personlige tilrettevisning af 'I.L.' (formentlig Israel Levin (407,21)) i *Flyveposten*, nr. 301, den 27. dec. 1854. SK sigter her formentlig til den tankevækkende artikel »Et Exempel som en Oplysning« i *Flyveposten*, nr. 122, den 31. maj 1855 – samme dag, SKs artikel dateres (373,2). Heri hedder det: »Seer Du, menige Mand! Der var for endeel Aar siden en brav og retskaffen Borger af det ærlige, gamle Slags. Han hed *Kierkegaard* og var Klædekræmmer. En Dag lod han en lille Dreng bringe hen i Kirken, hvor han blev døbt og fik Navnet *Søren Kierkegaard*. Det er nu mange Aar siden. Senere er samme Mand død og har efterladt sig mange tusinde Rigsdaler. Dette har bragt

Doctor *Søren Kierkegaard*, der ved Documenter kan bevise, at han er berettiget til at føre dette Navn, til at udgive sig for hiin Søn, for saaledes at faae Deel i de mange tusinde Rigsdaler og at kunne leve af Renterne uden at bestille Andet, end hvad han har Lyst til. Men dette er en aabenbar og ligefrem Usandhed: og det er ubegribeligt, at den har kunnet gaae og gjælde for Sandhed, vel ikke gennem Aarhundrede som Løgnen om Christendommen, men dog endeel Aar. Undertegnede var selv Fadder, dengang Klædekræmmeren lod sin Søn, *Søren Kierkegaard*, døbe, og kan bevidne, at der ikke er den allerringeste Lighed mellem det nævnte lille Barn og Hr. Doctoren. Den rigtige *Søren Kierkegaard* var nemlig iført Barnekjole og Barnehue, medens Doctoren som bekjendt gaaer med Beenklæder, i forrige Tider endogsaa med ulige lange Been i, hvorom kan eftersees hiin Tids Tegninger. Dernæst havde bemeldte Barn ingen Tænder i Munden, medens Hr. Doctoren ikke blot har Tænder, men spidse og skarpe Tænder. Endelig var det aldeles umuligt at forstaae nogen af de Lyd, som bemeldte Barn i skraalende Tone gav fra sig, medens man, hvor vanskeligt det endogsaa er at forstaae Hr. Doctoren, og hvor straalende hans Tone endogsaa endnu bestandigt er, dog kan forstaae Et og Andet deraf. *Det bør derfor siges, og jeg siger det herved: Doctor Søren Kierkegaard er ikke den lille Søren Kierkegaard, som Klædekræmmer Kierkegaard i sin Tid har ladet døbe, thi han maatte i saa Fald gaae med Barnekjole og Faldhat [udstoppet hue til beskyttelse af småbørns hoved ved fald], være uden Tænder og tale aldeles uforstaaeligt. Da nu Hr. Doctoren gaaer med Beenklæder og en graa Hat, har hvasse Tænder og ikke er aldeles uforstaaelig for den, som forstaaer at læse i Hjertet, kan han ikke være det nævnte lille Barn. Han er det ikke, skjøndt der i hans senere Fremtræden rigtignok aabenbarer sig en umiskjendelig Stræben herimod at gaae i Barndom igjen. Han er det ikke, skjøndt det kunde være et fedt og mageligt Levebrød at være det, selv om han engang fik Kone og Børn – hvad han neppe gjør. Han er det ikke – ligesaa lidt som den officielle Christendom, udviklet til Kirkens Troesbekjendelse, er det nye Testamentes, hvor Bekjendelsen endnu ligger i Svøbet», sp. 2. Artiklen er underskrevet 'P.' Der var kun én af SKs faddere, der endnu levede, nemlig Christen Agerskou (1787-1866), jf. B&A bd. 2, s. 3. – **til Bedste for »Sandhedsvidnerne«**: til gavn, fordel for gejstligheden.*

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 13

◀ **Sandhedsvidnet Biskop Martensen** : 136,10.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 17

◀ **»ligesom Drengene Nytaarsaften, kunde mene at see sit Snit«** : se den afsluttende bladartikel »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig« i *Fædrelandet*, nr. 120, den 26. maj 1855, hvor det hedder: »Og hvorledes bærer saa denne Landets øverste Biskop sig ad? Omtrent som Drengene Nytaarsaften, der benytte Leiligheden naar de see deres Snit til at kaste en Potte paa Folks Dør, og saa afsted, om ad en anden Gade, at Politiet ikke skal faae fat i dem: saaledes mente Biskop Martensen i det store Hurlumhei ved Anledning af min Artikel om Biskop Mynster at see sit Snit og kastede en Skarnfjerding af Skjeldsord og Grovheder over mig – og saa afsted«.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 18

◀ **ligge under** : bukke under.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 21

◀ **min elskede, afdøde Fader** : Michael Pedersen Kierkegaard (1756-1838), som SK havde tilegnet de fleste af sine ikke-pseudonyme skrifter fra 1843-45 (*SKS* 5) og *En opbyggelig Tale* (1850). SK holdt en prædiken i 1851, der blev udgivet under titlen *Guds Uforanderlighed* og med en dedikation til SKs far dateret »Aug. 1855«.

I trykt udgave: Bind 13 side 373 linje 23

◀ **»glad og taknemlig!«** : SK benytter også udtrykket i bladartiklen mod A.G. Rudelbach, »Foranlediget ved en Yttring af Dr. Rudelbach mig betræffende [angående]« i *Fædrelandet*, nr. 26, den 31. jan. 1851, hvor det hedder: »Derfor har jeg, for Idealerne, kæmpet mod 'Sandsebedragene', for, ved Synet af Idealerne, at vække denne Selvbekymring i 'den Enkelte', selv bekymret, saaret af Idealerne, dog usigelig glad derved og taknemmelig derfor« (*SV2* 13, 476), i *Til Selvprøvelse, Samtiden anbefalet*, s. 60, i *SKS* 13, 83,24, samt i det andet følgebrev til *Dette skal siges; saa være det da sagt* (131,1), s. 12, i *SKS* 13, 124,18.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 1

◀ **»dette skal siges: ved (hvis Du ellers deltager) at lade ... en stor Skyld mindre.«** : 292,13.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 8

◀ **Hvo Du end er** : 292,13. – **hvo**: hvem.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 10

◀ **kommer (...)** an : ankommer.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 11

◀ **Øjenforblendelse** : dvs. øjeforblindelse el. øjenforblændelse, synsbedrag, illusion.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 12

◀ **deeltage i at holde Gud for Nar** : 292,13.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 13

◀ **»faer ikke vild, Gud lader sig ikke spotte.«** : citat fra Gal 6,7, hvor Paulus skriver til galaterne: »Farer ikke vild; Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saaer, dette skal han og [også] høste« (NT-1819).

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 17

◀ **almægtigt** : 228,4.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 18

◀ **bedaaere** : fortrylle, bedrage.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 22

◀ **betryggende** : sikrende.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 25

◀ **naturlige** : sml. udtrykket 'det naturlige menneske' (189,19).

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 26

◀ **i Forsagelse af Alt** : 167,19.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 26

◀ **de Herliges**: 347,20.

I trykt udgave: Bind 13 side 374 linje 34

◀ **et Evighedens Regnskab** : 137,25.

I trykt udgave: Bind 13 side 375 linje 8

◀ **1000 paa det nye Testamente eedfæstede Lærere** : sigter til præsterne (133,11), som har aflagt et præsteløfte (142,1).

I trykt udgave: Bind 13 side 375 linje 15

◀ **hvad jeg siger om, at Christendommen slet ikke er til** : 268,25.

I trykt udgave: Bind 13 side 375 linje 18

◀ **»Sandhedsvidnernes«** : dvs. præsternes (136,10).

I trykt udgave: Bind 13 side 375 linje 20

◀ **At Idealerne skulle forkyndes ... i dybeste Grund forfalsket** : SK har i kladden (ms. 1.3; Pap. XI 3 B 321) dateret artiklen 16. juli 1855, dvs. i tiden ml. udgivelsen af *Øieblikket* nr. 4 (9. juli) og *Øieblikket* nr. 5 (28. juli). - **skulle**: skal.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 1

◀ **Ord** : talemåde, ordsprog.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 3

◀ **det er en daarlig Soldat, der ikke haaber at blive General** : Ordsproget findes optegnet som nr.

1172 i E. Mau *Dansk Ordsprogs-Skat* (129,14) bd. 1, s. 112. – **daarlig**: også med betydningen: tåbelig.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 3

◀ **fra Slægt til Slægt** : fra generation til generation.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 8

◀ **Underofficerer** : befalingsmænd af laveste grader: sergenter.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 9

◀ **Stabsofficerer** : højtrangerede officerer: oberster, obertøjtnanter og majorer.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 10

◀ **uroligere** : urovækkende, foruroligende.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 24

◀ **imodstaaer** : står i modsætning til.

I trykt udgave: Bind 13 side 376 linje 26

◀ **længer** : el. længere.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 2

◀ **Euphemisme** : retorisk greb: mildere betegnelse for noget, man ikke vil nævne ved sit rette navn; omskrivning.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 4

◀ **brillant** : fortræffeligt.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 5

◀ **Meenederne** : sigter til præsteeden (142,1).

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 7

◀ **erklærer ham for en Egoist** : som fx H.L. Martensen gjorde (245,6).

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 8

◀ **hades af Menneskene, fordi han vil - være Christen** : 162,28.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 11

◀ **Lærere, der have aflagt Eed paa det nye Testamente** : 142,1.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 14

◀ saa **stift**: stejlt, hårdnakket.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 19

◀ **Menneske-Slægten** : menneskeheden, menneskene.

I trykt udgave: Bind 13 side 377 linje 19

◀ **forgabet i** : (stærkt) betaget, besat af.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 4

◀ **ret** : for alvor.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 5

◀ **kjedes** : blive led ved.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 5

◀ **Gud-Mennesket forraades, forhaanes, forlades af Alle** : hentyder til, at Jesus forrådes af Judas (jf. Matt 26,48-50), at han hånes af soldaterne (jf. matt 27,27-31) og til sidst på korset siger: »Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?« (Matt 27,46). – **Gud-Mennesket**] dvs. Kristus, der som det menneske, i hvem Gud åbenbarede sig, forener den guddommelige og den menneskelige natur i sig. Sml. kap. 4, § 3, i *Balles Lærebog* (167,20), s. 37f.: »Guds Søn, Jesus Christus, er som Menneske kommet til Verden ved Fødsel af Jomfrue Maria. Han forenede sin guddommelige Natur med den menneskelige, som blev dannet i Moders Liv paa en for os ubegribelig Maade ved den Hellig Aands Kraft, saa at han er Gud og Menneske tillige, og virker stedse med begge sine Naturer.«

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 7

◀ **ikke een Eneste bliver ham tro** : sigter til Peters fornægtelse af Jesus under processen mod ham i ypperstepræstens gård, jf. Matt 26,69-75. Jesus havde forudsagt denne fornægtelse med ordene: »sandelig siger jeg dig, at i denne Nat, førend Hanen galer, skal du fornægte mig tre Gange«, Matt 26,34 (NT-1819). Og Peter havde svaret: »dersom jeg skulde døe med dig, vil jeg ikke fornægte dig«, Matt 26,35 (NT-1819).

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 8

◀ **forholdsviis** : her vistnok i betydningen: nogenlunde, omtrent.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 13

◀ **faae Fødder at gaae paa** : fast udtryk: skynde sig bort.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 19

◀ **være som blæst bort** : fast udtryk: pludselig være helt forsvundet.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 20

◀ **smøre Haser** : fast udtryk: løbe bort, stikke af.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 20

◀ **begjerer** : beder om, forlanger, fordrer.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 24

◀ **Menneske-Slægten** : menneskeheden, menneskene.

I trykt udgave: Bind 13 side 378 linje 25

◀ **eedfæstede Præster** : dvs. præsterne, der har aflagt et præsteløfte (142,1).

I trykt udgave: Bind 13 side 379 linje 5

◀ **Sergeanter** : el. sergenter.

I trykt udgave: Bind 13 side 379 linje 5

◀ **ordinerede Mænd, der altsaa have en hellig Aands særdeles Bistand til denne Alvor** : hentyder formentlig til ritual for præstevielsen, jf. kap. 10, art. 2 i *Kirke-Ritualet* (142,1), som stadig var gældende på SKs tid, s. 363-374, se især s. 366-372. Den ordinerende biskop indleder den egl. ordination med ordene: »Veni Sancte Spiritus!« (lat., »Kom, Helligånd!«), hvorpå han knæler, mens koret synger: »Reple tuorum corda fidelium, et tui amoris in eis ignem accende, qvi per diversitatem lingvarum cunctarum gentes in unitate fidei congregasti. Halleluja! Halleluja!« (lat., »Fyld dine troendes hjerter, og tænd din kærligheds ild i dem, du, som trods alle tungemåls forskellighed forsamler folkeslagene i troens enhed. Halleluja. Halleluja«); biskoppen rejser sig og fortsætter: »Emitte Spiritum tuum, Domine, & creabuntur« (lat., »Udsend din Ånd, Herre, og de skal skabes!«), og koret svarer: »Et renovabis faciem terræ« (lat., »Og du vil forny jordens åsyn«). Herpå fremsiger biskoppen følgende bøn: »Oremus. / DEus, qvi corda fidelium Sancti tui Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu tuo recta sapere, & de ejus semper sancta consolatione gaudere, per Dominum nostrum JEsu(m) Christum, Filium tuum, qvi tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia secula seculorum« (lat., »Lad os bede. / Gud, du, som ved din Helligånds oplysning har oplært de troendes hjerter, giv os ved denne din Ånd at forstå sandheden og altid at glædes i hans hellige trøst, ved vor Herre Jesus Kristus, din Søn, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, Gud gennem alle evigheders evigheder«); koret svarer amen. Efter edsafleggelsen (142,1) afslutter til sidst biskoppen med et 'Amen', hvorpå salmen afsynges: »Nu bede vi den Helligånd / at sammenknytte os ved

troens bånd / og til verdens ende / kirken at bevare, / nådig at afvende / al dens nød og fare. / Herre, hør vor bøn!« (DDS-2002, nr. 289). – **særdeles**: særlige.

I trykt udgave: Bind 13 side 379 linje 6

◀ **Vær Piat - og Du skal see, alle Vanskeligheder forsvinde!** : SK daterer i kladden (ms. 1.5; *Pap.* XI 3 B 323) artiklen 3. aug. 1855, dvs. samme dag som artiklen »At den, især i Protestantismen, saa meget priste det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdragelse er, christeligt, baseret paa en Løgn, idel Løgn« (306,1). – **Pjat**: (en) useriøs person, (et) pjatte- el. vrøvlehoved. SK har i kladden (ms. 1.5; *Pap.* XI 3 B 323, 4) variationen: vær »Squat«, dvs. skvat, holdningsløs svækling.

I trykt udgave: Bind 13 side 380 linje 1

◀ **Slægten** : el. menneskeslægten, dvs. menneskeheden, menneskene.

I trykt udgave: Bind 13 side 380 linje 3

◀ **være i Slægtskab med Guddommen** : formentlig allusion til ApG 17,28-29, hvor Paulus siger til athenerne: »som og [også] nogle af Eders Digtere have sagt: vi ere jo og hans Slægt. Efterdi vi da ere Guds Slægt, skulle [skal] vi ikke mene, at Guddommen er liig Guld eller Sølv eller Steen, formet til et Billede ved Menneskens Kunst og Paafund« (NT-1819).

I trykt udgave: Bind 13 side 380 linje 10

◀ **kommet under Veir med** : fået fært af, fornemmet.

I trykt udgave: Bind 13 side 380 linje 15

◀ **skikke sig rigtigt** : opføre sig rigtigt, passende.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 9

◀ **hvortil** : hvorfor, til hvad nytte.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 17

◀ **udparcelleer** : udstyk.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 21

◀ **det at afdøe** : 216,8.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 32

◀ **det at hade sig selv** : 216,8.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 33

◀ **det at lide for Læren** : 240,22.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 33

◀ **krympede sig** : vred sig.

I trykt udgave: Bind 13 side 381 linje 35

◀ **hellig Eed paa det nye Testamente** : 142,1.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 3

◀ **piatter noget Høit** : kladden (ms. 1.5; *Pap.* XI 3 B 332,6) har: »sqvatter [vrøvler, sludrer] noget Høit fra sig«.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 4

◀ **forresten** : derudover.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 4

◀ **giver (...) en god Dag** : fast udtryk: være ligeglad med, blæse et stykke.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 4

◀ **Kjendet paa** : kendetegnet på.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 9

◀ **den Gud velbehagelige** : i overensstemmelse med Guds vilje el. ønske.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 9

◀ **undsee Dig for** : frygte.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 13

◀ **Bonitet** : kvalitet, 'støbning'.

I trykt udgave: Bind 13 side 382 linje 14

◀ **At Præsterne ere Menneske-Ædere, og paa den afskyeligste Maade** : SK har i kladden (ms. 1.6; *Pap.* XI 3 B 324) dateret artiklen 23. aug., dvs. samme dag, som *Øieblikket* nr. 6 er dateret. Datoen var først angivet som den 25. juli, dvs. dateret samme dag som artiklerne »At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Samfund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette foregaaer« (294,1), »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-Spil eller Det som værre er« (299,1) og »Om den Interesse, der vises min Sag« i *Øieblikket* nr. 7. Motivet findes dog allerede udfoldet i journaloptegnelsen NB29:51 (maj/juni 1854), jf. SKS 25, 325f.

I trykt udgave: Bind 13 side 383 linje 1

◀ **kun Eet forlangte Frelseren (...) det Eneste: Efterfølgelse** : se Matt 8,21-22, hvor det fortælles, at da en af Jesu disciple sagde til ham: »Herre! tilsted mig, at jeg først maa gaae hen og begrave min Fader«, svarede Jesus: »følg mig, og lad de Døde begrave deres Døde« (NT-1819); Matt 10,38, hvor Jesus i sin udsendelsestale til de tolv disciple siger: »hvo [den] som ikke tager sit Kors, og følger efter mig, er mig ikke værd« (NT-1819); Matt 19,16-22 om den rige unge mand, der opsøgte Jesus og spurgte ham, hvad han skulle gøre for at få evigt liv. Jesus svarede, at han skulle holde budene; men da den unge mand forsikrede, at dem havde han allerede holdt, sagde Jesus til ham: »vil du være fuldkommen, da gik [gå] hen, sælg, hvad du haver, og giv Fattige det, og du skal have et Liggendefæ [skat] i Himmelen; og kom, følg mig«, v. 21 (NT-1819). Se desuden Matt 4,19; 9,9; 16,24; Mark 2,14; Luk 9,59-62; 14,27.

I trykt udgave: Bind 13 side 383 linje 17

◀ disse **Herliges**: 347,20.

I trykt udgave: Bind 13 side 383 linje 24

◀ **kastede saa Betydeligt af sig** : gav så betydeligt et afkast.

I trykt udgave: Bind 13 side 383 linje 26

◀ **gjøre (...) i Penge** : fast udtryk: omsætte til penge, gøre indtægtsgivende.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 2

◀ **a parte potiori** : lat. efter dens fornemmere el. vigtigste del; spiller på det faste lat. udtryk 'a parte potiori fit denominatio' (navnet kommer fra den fornemmere el. vigtigste del).

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 5

◀ **Som der i Huusholdningerne i Slagter-Tiden nedsaltes Forraad for Vinteren** : sigter til den skik, at man i efteråret (slagtetiden) 'konserverede' kødet ved at gnide det ind i salt el. smøre det ind i saltlage. Se fx A.M. Mangor *Syltebog for smaa Huusholdninger, indeholdende Anviisning til forskjellige Syltetøiers Kogning og Opbevaring*, Kbh., 5. opl. 1855, s. 142ff.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 9

◀ **Saltmads-Tønden** : den tønde, hvori kød og flæsk nedsaltes.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 11

◀ **brillanteste** : mest fortræffelige.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 17

◀ **tjene Penge som Græs** : talemåde med betydningen: tjener penge i stor mængde.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 17

◀ **Sølv-Bordopsats** : borddekoration af sølv, oftest skål til frugt el. vase til blomster.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 28

◀ **et Ridderkors** : 194,9.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 28

◀ **et Par Tusind** : dvs. et par tusinde rigsdalere (288,27).

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 29

◀ **dølger** : skjuler.

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 33

◀ **som Crocodillen naar den ynksomst græder** : hentyder til tidens illustrerede ABC-bøger, hvor bogstavet C ledsages de kendte linjer: »Naar Crocodillen ynksomt græder, / Den allersnarest Folk opæder.«

I trykt udgave: Bind 13 side 384 linje 34

◀ **Ved Eed forpligter »Præsten« sig paa det nye Testamente** : 142,1.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 1

◀ **Verdens Frelser** : 157,4.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 2

◀ **giver (...) en god Dag** : fast udtryk: er ligeglad med, blæser et stykke.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 2

◀ **skulde hørt** : el. skulle have hørt.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 5

◀ **Fløiels Forstykke** : 156,14.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 7

◀ **Stjerne** : 234,29.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 8

◀ **Tusinder om Aaret** : dvs. tusinder rigsdalere (288,27) i årsløn, hvilket også var, hvad Sjællands biskop tjente (416,32).

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 8

◀ **gjør det (...) af** : dagligsprog: får sagen bragt i orden, afsluttet.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 9

◀ **kommer paa ham** : kommer over ham, indtræder.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 12

◀ vel **betænkt**: gennemtænkt, overvejet.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 14

◀ **snildt** : snedigt, listigt.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 14

◀ **vinkende** : lokkende, fristende.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 18

◀ **Negotie** : købmandsskab, forretning.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 25

◀ **og begravet saa som »Sandhedsvidne«** : 136,10.

I trykt udgave: Bind 13 side 385 linje 31

◀ **Præsten ikke blot beviser ... med det Samme** : SK har i kladden (ms. 1.7; *Pap.* XI 3 B 325) dateret artiklen 8. sept. 1855, dvs. i perioden ml. *Øieblikket* nr. 7 (dateret 30. aug.) og *Øieblikket* nr. 8 (dateret 11. sept.).

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 1

◀ **aabenbaret Sandhed**: I kladden (ms. 1.7; *Pap.* XI 3 B 325,3) står: »religieus«.

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 3

◀ **betjent** : forvaltet, varetaget.

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 7

◀ **Troes Mod** : det mod, som troen giver (til at bekende og lide for sin tro).

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 10

◀ **Menneske-Slægten** : menneskeheden, menneskene.

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 10

◀ **agte paa** : lægge mærke til, være opmærksom på.

I trykt udgave: Bind 13 side 386 linje 24

◀ **der er blevet raabt Hep efter en Jøde** : 'Hep' var et hånende tilråb til jøder, især brugt under jødefejden i Danmark 1819.

I trykt udgave: Bind 13 side 387 linje 7

◀ **ihjelslagne** : ihjelslåede.

I trykt udgave: Bind 13 side 387 linje 11

◀ **Trafik** : fremgangsmåde, transaktioner.

I trykt udgave: Bind 13 side 387 linje 16

◀ **Seddel-Penge, udstedte af en Bank, som intet Valuta eier** : allusion til påskriften »Paa Valuta, som Banken eier (...)«, som fandtes på alle pengesedler i rigsbankdaler-serien (efter 1860: rigsdaler), der blev trykt i perioden 1814 til 1873. Fx hedder det på 1834-serien, der med enkelte ændringer 1845-50 endnu var gældende på SKs tid: »Paa Valuta, som Banken eier, er denne Rigsbank-Seddel udstedt for EET HUNDREDE RIGSBANKDALER og vexles paa Anfordring med Sølvmynt«. Banken, dvs. Rigsbanken (svarende til Nationalbanken) skulle således altid have den værdi liggende i sølv el. guld, som der var udskrevet pengesedler for.

I trykt udgave: Bind 13 side 387 linje 26